

El vestit nou de l'emperadriu

Temps era temps, al país de les dones regnava una emperadriu molt revolucionària i activa, que s'havia fet envoltar d'una cort de dames. Les súbdites de l'emperadriu vivien ben organitzades en grups molt diversos, cadascun dels quals desenvolupava una tasca. La lluna regia els destins de totes i llur cor movia. D'aquesta manera el regne funcionava en plena harmonia.

Un bon dia van aparèixer tres modistes, que van despertar la curiositat de les súbdites i les dames de la cort. Les modistes van presentar-se davant l'emperadriu per oferir-li el millor vestit. Les dames i algunes súbdites van començar a pensar que a l'emperadriu, per la seva edat, ja no li esqueia el vestit que duia.

Les dames van aconsellar a l'emperadriu que es fes un vestit nou. Les modistes li van prometre un vestit de somni, el millor vestit que mai hagués vist i que mai hagués sortit del grans tallers GDA.

S'acostava la Festa del Regne i les modistes mostraren a l'emperadriu el vestit nou perquè se l'emprovés. Totes les dames lloaren la majestuositat del vestit –mai no s'havia vist una cosa tal al regne. L'emperadriu, tota cofoia, sortí al carrer perquè totes les súbdites admiressin la seva nova imatge. En veure-la aparèixer per la porta del palau, totes les habitants quedaren bocabadades: no es podien creure el que veien.

Potser igual que les súbdites d'aquest regne imaginari, algunes dones estem bocabadades i no ens podem acabar de creure el que passa actualment en el món del feminisme. Pensem que cal reflexionar sobre el moment actual del moviment. En aquest article volem presentar unes quantes reflexions, que són més preguntes que no respostes.

1. El trencament generacional

Constatem que en el feminisme s'ha produït un tall generacional: hi ha un desconeixement i una falta de reconeixement mutu entre el feminisme sorgit els anys setanta i el que està apareixent últimament, vinculat a altres moviments socials. Una mostra ben il·lustrativa d'això és el que va passar a l'última manifestació del 8 de març, que es va partir en dues manifestacions, separades per un gran buit, radicalment diferents en les formes (i en els continguts?). Aquest tall entre generacions no fa més que debilitar el feminisme i empobrir el debat. Així, les dones joves militen en grups mixtos i, d'altra banda, les inquietuds que els toquen més de prop no es prenen com a pròpies i, per tant, no es reivindiquen. A tall d'exemple, la precarietat laboral i les ETT, l'habitatge i l'ocupació, les campanyes sobre contracepció...

2. La institucionalització i el conservadorisme

Constatem que el discurs i la pràctica feministes que van néixer fa anys com a discurs i pràctica revolucionàries i alternatives, avui dia en determinats àmbits van esdevenint institucionals, acomodades, conservadores i poc reivindicatives. Diem institucional en el sentit d'estar dins el sistema. Hi ha un discurs teòric important, però aquest discurs no arriba a qüestionar el sistema social, polític i econòmic actual, sinó que s'hi adapta. (A més, no es fa pràctica d'aquest discurs.) Acomodat en el sentit d'un discurs elaborat durant molt de temps que permet obrir debats i discussions internes, però que no cerca anar més enllà i no mira altres discursos que poden posar en qüestió el plantejament inicial dominant, de manera que aquest feminisme no és permeable a altres idees i no es renova; respon a un model de dona blanca, de classe mitjana, heterosexual. Conservador en el sentit de manteniment de l'estatus assolit. Hi ha por de no poder assumir noves propostes com a pròpies i prendre així l'espai ocupat. I poc reivindicatiu perquè no hi ha una confrontació amb els poders establerts.

3. Els paranys de la diversitat i l'experiència pròpia

El moviment feminista ha fet un procés d'acceptació de la diversitat dins seu, cosa ben positiva i

lloable. Ara bé, el moviment de dones es pot ampliar infinitament?, si l'obertura cap a una banda comporta exclusions per un altre costat, què cal prioritzar? Un exemple: a la plataforma mundial de la Marxa de les Dones s'havien proposat dues úniques reivindicacions relacionades amb les lesbianes, unes reivindicacions de sota mínims (V-10 i V-11). Doncs bé, a causa de la forta oposició d'alguns grups de dones, s'han inclòs a la plataforma amb la condició –que només s'aplica en aquests dos casos– que cada grup i coordinadora que participa en la Marxa hi manifesti explícitament el seu suport o no. És admissible això per al feminisme? Oi que no qüestionaríem el dret a l'avortament per obrir-nos a les dones que hi estan en contra? Per què, doncs, hem de qüestionar els drets de les lesbianes per satisfer els grups de dones que s'oposen que aquests drets es defensin públicament? Ja entenem que en alguns països sigui difícil defensar aquests drets, però, si les heterosexuals ho tenen malament, com ho tenen les lesbianes? Algú els ha demanat l'opinió?

Un altre tret fonamental del feminisme és el fet de partir de l'experiència pròpia. Del tot d'acord. Ara bé, l'experiència es construeix socialment i es jerarquitzza d'acord amb els valors interioritzats per cada persona i amb la gratificació social que n'obtenim. Atès que ser lesbiana és un estigma i que, per tant, la falta d'autoestima envers la condició lesbiana és molt forta, sovint trobem que dins el moviment feminista les qüestions referents a les lesbianes s'obvien o queden relegades a un segon terme, fins i tot per part de dones que tenen consciència del seu lesbianisme. En podem trobar exemples en documents sobre temàtiques ben diferents, en què, o bé determinades situacions que són exclusives de les heterosexuals passen com si fossin de les dones en general, o bé situacions que afecten tant les heterosexuals com les lesbianes es tracten com si fossin exclusives de les heterosexuals (és el cas, per exemple, de la violència domèstica).

En relació amb això, val a dir que la sectorialització del moviment feminista en grups dedicats a temàtiques molt específiques fa que sovint aquests temes es tractin des d'una perspectiva heterosexual, encara que en el grup hi hagi lesbianes; és que potser se suposa que els grups de lesbianes ho hem d'abastar tot? Si és així (quina feinada!), per què els primers no es defineixen com a grups que lluiten per les heterosexuals?; d'aquesta manera les coses quedarien molt més clares.

4. Un altre parany: l'assemblearisme i les relacions de poder

És un avantatge l'estructura assembleària on totes les dones tenim veu. Ara bé, és cert que aquesta manera d'organitzar-nos és realment assembleària, igualitària i no jerarquitzada? Sabem que el temps de dedicació a la militància activa és reconegut entre nosaltres com un element que dóna autoritat; què en fan després les dones a qui s'ha atorgat aquesta autoritat?, la converteixen en poder?, són feministes les relacions de poder?

5. Les relacions entre el feminisme i el lesbianisme

Les lesbianes hem lluitat per drets lligats a les relacions heterosexuals, com són el divorci i l'avortament. Quan ja fa molts anys que aquests drets s'han reconegut, bé que malament, les lesbianes encara no tenim dret al matrimoni ni al reconeixement jurídic de la maternitat compartida. Si bé creiem que la reivindicació dels drets no és més que un error necessari (els drets mai no podran tenir en compte totes les circumstàncies de cada persona) i que la nostra lluita principal és la de les llibertats, avui encara hem de lluitar per l'equiparació legal de les lesbianes amb les heterosexuals. Quin paper juga el feminisme en aquesta lluita? Per què estem en contra de la globalització econòmica i en canvi globalitzem el discurs feminista?

6. Reflexions finals

Podem resumir el que hem exposat fins ara en tres punts:

- El moviment feminista es mor, és qüestió de temps. Les dones joves el veuen com una cosa passada

de moda (les que se'ls ha fet creure que ja està tot aconseguit) o aburgestat (les que es consideren feministes, que no estan organitzades dins del moviment).

- El moviment feminista dominant està paralitzat; és incapaç de plantejar-se nous reptes.
- El discurs i la pràctica feministes dominants exclouen les lesbianes. Algunes de les aportacions fonamentals d'aquest discurs (el valor de la diversitat, el fet de partir de l'experiència pròpia, l'assemblearisme, l'autoritat) s'han mal utilitzat contra les lesbianes.

Davant d'aquesta situació, què podem fer? No ho sabem, però tenim algunes idees:

- Des del lesbianisme feminista cal parir un discurs que abasti tant lesbianes com heterosexuals. Alguns exemples de temes per a aquest discurs poden ser l'autoinseminació i la lluita política en relació amb el càncer de mama.
- S'han de crear ponts amb altres moviments i col·lectius: dones feministes no organitzades en el moviment feminista dominant, transsexuals, lesbianes no feministes, *queers*, gais, etc.
- Cal començar a nomenar aquest discurs i pràctica pròpies dins del feminisme, potser amb el nom de *transfeminisme*.

I per acabar, i tornant al conte del començament, quan vindrà la nena que dirà que l'emperadriu va nua?

Grup de Lesbianes Feministes

www.lesbifem.org

Desembre del 2000

[Ponència presentada a les Jornades Feministes Estatals que van tenir lloc a Còrdova del 7 al 10 de desembre del 2000.]